

DRUŠTVENIK

DOMOLJUBOVA PRILOGA
POSVEČENA IZOBRAZBI
: IN NAŠIM DRUŠTVOM :

Stev. 8.

V Ljubljani, dne 18. avgusta 1910.

Leto II.

Skupščina S. K. S. Z.

Glavna skupščina S. K. S. Z. je zborovala dne 21. julija v gostoljubnem ljubljanskem »Rokodelskem Domu«. Dozdaž so bile letne skupščine S. K. S. Z. prirejane v večjem slogu tako, da je bila z glavno skupščino združena tudi manifestacija. To je dobro, a pri glavnih skupščinah S. K. S. Z., matere in središča naše izobraževalne organizacije, se niso mogle podrobno razpravljati važne, podrobne stvari, ki se morajo temeljito preobdelati, da se podajo društvom in podzvezam navodila, kako delati na polju prave ljudske izobrazbe in pravega ljudskega napredka. Zborovala je letos skupščina S. K. S. Z. v tisti Ljubljani, ki je bila in je še vedno središče krščanskega ljudskega preporoda na Slovenskem. Ob časih, ko je povsod kakor mlado vino kipelo navdušenje za obnovo krščanskih načel, za povzdigo ljudskega blagostanja, za osvoboditev slovenskega ljudstva iz spon, v katere ga je poizkušalo vkovati takrat pred desetletjem in več po nekdanji vsemogočni nemškutariji podedovano slovensko svobodomiselstvo, se je v naši beli Ljubljani poleg naše politične in gospodarske organizacije ustanovila tudi osrednja naša organizacija nepolitičnih naših izobraževalnih društev. Zelo redka so bila pred ustanovitvijo S. K. S. Z. med Slovenci naša izobraževalna društva. S. K. S. Z. je visoko dvignila smisel za naša izobraževalna društva. Danes jih imamo že veliko, dasi še ni dosežen ideal ustanoviteljev S. K. S. Z.: vsaka duhovnija imej vsaj eno, obširne duhovnije pa tudi po več naših izobraževalnih društev. A tudi ta ideal se bo gotovo še dosegel po smotrenem, vztrajnem, premišljenem delu. V S. K. S. Z. je združena Slovenija, vzor naših najboljših mož. V armadi, ki jo družijo S. K. S. Z. smo le krščansko-socialni Slovenci in Slovenke, ki nas ne loči provincializem. In v Lju-

bljani, središču S. K. S. Z., so vzklike ideje, ki se sedaj vresničujejo. Orlov-ska organizacija: ideja izprožena in izvedena po S. K. S. Z. Obrambena organizacija: izprožena in izvedena po S. K. S. Z., ki ima svoj sedež v Ljubljani. Pogumno, neustrašeno, vztrajno je delovala, deluje in bo delovala S. K. S. Z. na polju izobrazbe našega ljudstva — o tem je bila zopet najlepša priča letošnja njena skupščina.

Ob pol deseti uri je otvoril skupščino v dvorani »Rokodelskega Doma« podpredsednik S. K. S. Z., deželni odbornik g. profesor Evgen Jarc, ki je povdarjal, da se vrši letošnja skupščina po dogovoru z zaupniki v drugi obliki, kot so se pa vršile dosedanje skupščine. V prvi vrsti je namenjena pouku, pa razgovoriti se hočemo o tistih vrzelih, ki so še v naši organizaciji.

POROČILO ZVEZE ZA KRANJSKO.

V imenu kranjske S. K. S. Z. je poročal tajnik, ravnatelj č. g. I. T r a v e n. V kratkem njegovem poročilu, je bila slika ogromnega dela. O Veliki noči je S. K. S. Z. priredila socialni tečaj za inteligenco, ki je izborno vspel. Dne 17. novembra 1909., je Zveza priredila sestanek izobraževalnih društev, ki je dal našemu društvu gibanju novega življenja in je imel za posledico, da se je ustanovilo nekaj dekanjskih odborov, med katerimi je posebno delaven idrijski dekanjski odbor. Poročilo omenja lanske znamenite skupščine pri Sv. Jakobu v Rožu. Od tedaj je »Jugoslovanska Strokovna Zveza« izšla iz S. K. S. Z., »Slovenska Straža« je izšla iz S. K. S. Z. Zveza izdaja kot prilož »Domoljub«, glasilo »Društvenik«. Poročilo navaja več poučnih tečajev, ki so se vršili v Ribnici, Laščah itd. Dopisov za deželo je bilo rešenih 2065. Novih izobraževalnih društev se je od zadnje skupščine ustanovilo sedem. Poročilo je podalo pregled naših izobraževalnih društev po dekanijah na Kranjskem

in sicer imajo društev: Mesto Ljubljana 11. Dekanije: Ljubljana 22, Cerknica 7, Idrija 5, Kamnik 8, Kranj 16, Leskovec 8, Litija 4, Loka 7, Novo mesto 4, Postojna 5, Radovljica 15, Ribnica 7, Semič 3, Šmarje 1, Trebnje 5, Trnovo 4, Vrhnika 9, Žužemberk 6; skupaj 154 društev. S. K. S. Z. za Vipavo ima 13 društev, za Goriško 55, za Koroško 27, za Štajersko 119 in za Trst 12 društev, skupno 380 izobraževalnih društev!

Dohodkov je bilo 1882 K 45 v, stroškov 1715 K 86 v. Poročilo je zbor vzel z velikim odobravanjem na znanje.

POROČILO ŠTAJERSKIH SLOVENCEV

Za S. K. S. Z. na Štajerskem je jako zanimivo poročal državni in deželni poslanec dr. Anton Korošec. Izvajal je:

Če bo naš državni zbor prihodnji čas delozmožen, potem ni izključeno, da imamo danes zadnji občni zbor S. K. S. Z. kot nepolitičnega društva. Skoro gotovo je, da bo državna zbornica sprejela zakonski načrt ustavnega odseka, v katerem je razlika med političnimi in nepolitičnimi društvi izbrisana in so tudi ženske pripuščene k vsem društvom.

Tak avtomatičen prehod S. K. S. Z. iz nepolitičnega društva v društvo, ki se sme baviti tudi s politiko, ne bo mogel ostati brez ugodnih posledic. Nobe-nih težkoč ne bo delalo, da naredimo iz S. K. S. Z. društvo, kakor je »Volksverein für das kathol. Deutschland«, katero bo lahko vzelo v roke politično, apologetično in socialno izobraževanje našega ljudstva ter zraven tega postalo tudi naša najboljša in najmočnejša politična organizacija. Lepo preteklost ima naša S. K. S. Z., a bodočnost njena more postati še znamenitejša, če bomo dobro razumeli in pridno izvrševali bodoči njen delokrog v polnem obsegu.

Na lanskem občnem zboru v Št. Jakobu v Rožni dolini se je nasvetovalo, začeti v okrilju S. K. S. Z. tudi z

narodnoobrambnim delom. Četudi se formalno ta nasvet ni upošteval, ker se je narodnoobrambno delo odtegnilo okrilju naše organizacije ter se zanj ustanovilo lastno društvo »Slovenska Straža«, vendar se je torej meritorno ta nasvet izvršil in ustanovitelji novega društva so udje in prijatelji naše organizacije. In to lahko rečemo, da bodo naša društva vedno podpirala novo narodnoobrambno organizacijo s tem, da bodo med svojimi člani budila in vzdrževala narodno zavest, širila razumevanje za obrambno delo ter v onih krajih, kjer »Slovenski Straži« ne bo kazalo ustanoviti svojih podružnic, prevzela po možnosti vsa opravila istih.

Štajerska S. K. S. Z. je odstopila sedaj vse obmejno delo, katero je bilo precej lepo in plodonosno vpeljano, »Slovenski Straži«, s katero pa bode seveda ostala kot informatorica in pomagalka v najožjem stiku. Omenjam le, da je naša štajerska S. K. S. Z. imela letos že s 367 rodbinami najožji stik ter jih oskrbovala s časniki in knjigami.

Tem večjo pozornost pa bo lahko obračala S. K. S. Z. sedaj, ko ji je »Slovenska Straža« odvzela težavno delo, svoji mladinski organizaciji, ki se pojavlja na Kranjskem kot telovadna organizacija, pri nas na Štajerskem pa nastopa že tudi v obliki mladeniških in dekliških zvez. Če govorimo o mladinski organizaciji, tedaj nam vedno naše srce vzkipi navdušenja, kajti ona je naš ponos, ona je najlepši in najdražji biser naših nepolitičnih organizacij.

Na Koroškem se nam je preteklo leto tudi naročilo, skrbeti za izseljeniško vprašanje. Kar se tiče Štajerske, smo začeli ta nasvet izvrševati v toliko, da smo si dobili precej točnih informacij o slovenskih kolonijah po nemškem Štajerju, da smo ž njimi iskali zveze ter jo marsikje tudi že sklenili. Upamo, da bomo osobito s pomočjo našega slovenskega katoliškega akademičnega društva »Zarja« v Gradcu, katero nam je tudi pri narodnoobrambnem delu prevzelo velik del skrbi in opravil, tudi v tem oziru drugo leto lahko prinesli še veselejša poročila ter konstatirali, da je zveza med domovino in izseljenci po nemških krajih tesna in močna.

Kakor dosedaj, tako se je tudi S. K. S. Z. za Štajersko v tekočem letu 1910 najbolj brigala za izobraževalno delo. Imeli smo štiri dobro obiskane socialne tečaje, in sicer v Smarju pri Jelšah, Št. Lenartu v Slov. goricah, Vitanju in Mozirju. Predavanj po naših društvih je bilo dosedaj 67, društvenih prireditev z gledališkimi predstavami, deklamacijami, petjem itd. 106. Pisarna je imela do danes 471 poštnih pošiljatev. Novih izobr. društev je letos nastalo pet. Kot svojo najvažnejšo nalogo bo smatrala S. K. S. Z. za Štajersko v bližnji bodočnosti vzgojevanje širjih ljudskih mas za socialno delo.

Od vsepovsodi, kjer se nasvetujejo sedanjim razmeram primerne naprave, dobivamo stereotipne odgovore:

»Delavcev manjka, nimamo ljudi, ki bi vodili to ali ono socialno napravo!«

Samoumevno! Še le naša krščansko socialna struja je začela v vzgojevanju naroda za socialno sodelovanje ledino orati. Ledino orati na znanstvenem polju, v časnikarstvu in v zborovalnem delovanju. Mnogo je že na boljšem, polagoma prihajajo delavci in razumevanje za socialne probleme se posplošuje. Toda varujmo si jasen pogled! Mnogo dela je še treba, da bo led vsepovsodi prebit, da bo ljudstvo v svoji veliki večini vzgojeno za vsestransko krepko sodelovanje pri podrobnem socialnem delu.

Še vedno se pogosto dogaja, da le jadikujemo o slabih časih, o neugodnih prikaznih v narodno - gospodarskem oziru, kakor o preseljevanju z dežele v mesta in prekomorske dežele, o učinkih liberalnega kapitalističnega nazarja na majhne obrtnike in delavce, o velikansko zgrajeni socialno - demokratski organizaciji itd. Tako jadikovanje ne pomaga nič. Nič tudi ne pomaga, ako tisoč in tisočkrat ponavljamo besede, da se da socialno vprašanje rešiti samo v duhu krščanstva, ampak pomaga samo, če se praktično dela za predruženje razmer. Treba naporne, vztrajnega in marljivega podrobnega dela, za to delo je treba vzgoje.

Za tako vzgojevanje, bodisi umstveno, bodisi praktično, pa smo vsi poklicani. Ko so naši pradedje krčili pragozdove in si iz njih pridobivali polja, travnike in selišča, niso imeli med seboj trovov, katerim bi ne trebalo sodelovati. Vsakdo je moral prijeti za sekuro. Za trote pa moramo smatrati one, v vseh inteligentnih krogih brez vsake izjeme, ki še danes drže roke križem ter nočejo sodelovati pri teoretičnem in praktičnem sodelovanju našega ljudstva za podrobno socialno delo, k večjemu da s slabim jezikom, s hudobno kritiko podirajo ali vsaj ovirajo, kar drugi s težavo zidajo in delajo. Dal Bog, da bi takih ljudi bilo vedno manj in naše ideje bodo hitreje zmagovali! (Gromovito odobravanje!)

Govoru gospoda državnega poslanca, ki je govoril iz srca navzočih narodnih delavcev, je sledilo dolgo trajno, navdušeno odobravanje. V imenu zbora se mu je zahvalil predsedujoči g. dež. odbornik profesor Evgen Jarc, ki je rekel, da se semtertje opazja, kako ima marsikdo smisel samo za svojo korist, za svoj žep, ne pa za skupno korist. Besede dr. Koroščeve veljajo v marsičem tudi o kranjski inteligenci!

GORIŠKA S. K. S. Z.

Poročilo o goriški »Zvezi« je podal tajnik Fr. Kremžar. Iz tega poročila posnamemo sledeče podatke:

Društvo šteje letos 64, 12 več ko lani. »Zveza« je v pridruženih društvi na deželi s svojimi močmi priredila 130 predavanj, 10 pa v mestu. Všteta pa niso predavanja, ki so jih društva priredila sama. Število teh je gotovo dvakrat večje.

Poleg teh predavanj je priredila »Zveza« letos dva dobro uspela dvanedevna poučna tečaja: v Kobaridu in pri Sv. Luciji. Na slednjem sta predavala tudi dr. Krek in poslanec Pilier. Nadalje je priredila enotedenski poučni in telovadski mladeniški tečaj v Gorici, na katerem sta sodelovala poleg goriških moči še Fr. Terseglav in Kržan iz Ljubljane. Na Sv. Goro je priredila veliko romanje. Na manifestacijskem zborovanju je govoril dr. Krek. Dobro je uspel tudi Miklavžev večer v Gorici. Za izobraževalno delo je velikega pomena sestanek zaupnikov, ki ga je, kakor lani, tudi letos sklicala »Zveza« v Gorico. To je seja širšega odbora »Zveze«.

Skiopističnih slik, ki so njena last, ima goriška S. K. S. Z. 16 serij s 576 slikami, ena serija o alkoholizmu s 55 slikami je last č. g. župnika Kosca, ki jo je dal na razpolago »Zvezi«.

Za narodno brambo se je storilo mnogo. Ustanovilo se je v Gorici ljudsko tajništvo, ki daje našim ljudem brezplačne pravne in druge nasvete. Glavna naloga tega tajništva pa bo odsej, zbirati statistiko Slovencev v obmejnih krajih, prav posebno pa izdelati natančen narodni kataster za Gorico in drugo mejo. Osnovala je »Zveza« tudi dvojno potovalnih knjižnic za obmejne kraje in revnejša društva. S pomočjo »Slovenske Straže« upa izvršiti tudi druge važne naloge v probu in povzdigo slovenskega elementa v Gorici in na meji. Kadar bo stvar dozorela, spregovorimo več o teh nalogah.

Tudi to poročilo je skupščina soglasno in z zahvalo odobrila. Naj bi naša mlada Goriška krepko in dosledno napredovala!

POROČILO TRŽAŠKE S. K. S. Z.

Za tržaško S. K. S. Z. je poročal č. g. kaplan Čok. Dejal je, da poročilo ni veselo. V Trstu in v slovenskem delu Istre ne gre še stvar naprej. V tem okrožju se je eno društvo ustanovilo, zaspalo jih je pa več, oziroma so samo na popirju. Društva imajo člane, tudi kako veselico prirede, a pravega izobraž. dela ni. Vzroki so: 1. Pomanjkanje duhovščine, ki je prva poklicana na ljudsko izobraž. delo. 2. Pesimizem naše duhovščine, ki marsikje meni »nič ni napraviti z našimi ljudmi, poznajo samo ples, pijačo itd.« S to frazo se nič ne opravi! Kjer se hoče delati, se pokažejo uspehi. Pravi se, da se v Trstu premalo dela. Tu duhovščina ne more več delati, kajti v Trstu imamo župnije, ki imajo po 20.000 duš in samo dva duhovnika. Mnogo pa je zamujenega. Pred leti je že delovanje začel pokojni dr. Pavlica, a prišli so nasprotniki in ugonobili so delo. Na deželi je treba ubiti pesimizem duhovščine! Sedaj smo se združili z Goriško v eno Zvezo. Da se ubije pesimizem duhovščine naj osrednji odbor S. K. S. Z. priredi letos v slovenskem delu Istre socialni tečaj za duhovnike in učitelje našega mišljenja! (Sprejeto z velikim odobravanjem.)

Gospod profesor Jarc se zahvali poročevalcu in pravi, da je ravno g. Čok, pri Sv. Ivanu pri Trstu dokazal, kako se lahko doseže lepe, pozitivne uspehe. Tudi kaže Marijina družba v Trstu, kjer je organiziranih 1000 deklet, da Trst niso ravno tako neugodna tla, kot se misli. Socialni tečaj v slovenskem delu Istre se bo vršil! (Odo-bravanje.)

ZASTOPNICE ŽENSTVA.

Gospa Manfredo je nato poročala o delu ljubljanske ženske S. K. S. Z., ki skrbi z poukom v šivanju, likanju in drugih za gospodinjstvo potrebnih stvarih za svoje članice ter ima že 603 rednih članic, 10 podpornih in dve ustanovni članici, gđc. Petrič iz Trsta je želela, naj bi naša poselska zavetišča napravila medsebojno zvezo. Zveza naj skrbi, da se po vseh večjih mestih osnujejo enaka zavetišča, preskrbi naj nižješolstvu osebo več izobrazbe, da bodo zadovoljne gospodinje in gospodarji, pa tudi uslužbenci, preskrbi naj se žensko glasilo, kot priloga kakemu listu.

Podpredsednik S. K. S. Z., č. g. Luka Smolnikar naznanja, da prične meseca septembra izhajati kot priloga »Domoljub« in »Slovenec«: »Naša Gospodinja«, glasilo slovenskih gospodinj in deklet. Naše gospodinje in dekleta naj se že sedaj pridno oglašajo za sotrudnice!

O DRUŠTVENIH DOMOVH.

Referat o društvenih domovih g. stolnega vikarja L. Smolnikarja je obsegal sledeče točke: 1. Društveni domovi za silo. 2. Ustanovi društveni dom, splošne načelne zahteve. 3. Načrt uзорnega društvenega doma (risbo je napravil stavbeni risar Ivan Mandelc, ki se je pomnožila po kličejnih odtisih in razdelila med zborovalce). 4. Popis načrta. 5. Stavbeni proračun. 6. Kako priti do pokritja? — Referat z dotičnimi načrti prinese v celoti društveno glasilo »Društvenik« v prihodnji številki.

Razvila se je obširna debata, katere so se udeležili gg. profesor Jarc, dekan Koblar, čč. gg. P. Rant, P. A. Čampa, J. Petrič, Čok, ki so podali marsikaj praktičnih misli.

O DRUŠTVENIH ODRH.

Nato je podal strokovnjsko poročilo o odzih v naših društvih g. profesor Robida. Razpravljal je o vseh podrobnostih odra, o praktični uredbi odra, o sodelujočih, o igrah itd. Na predlog č. g. J. Petriča izide to temeljito predavanje v posebni knjižici. Predavatelj je priporočal, naj S. K. S. Z. ali »Katoliška Bukvarna« izdajo »Slov. Talijo«, v kateri naj se priobčujejo dobre, pametne, resne narodne igre. Za sedaj bo potreba pohiteti ponje k drugim narodom in jih za nas prirediti. V kratkem izide »Krivoprisežnik«. Meseca novembra naj S. K. S. Z. priredi večdnevni tečaj za režiserje v naših

društvih. Na tem tečaju naj se praktično pokaže, kako se vodijo skušnje, kako se postavljajo kulise, kako se napravljajo razni pripomočki. Tako bomo sčasoma dobili domač gledališki naraščaj, tako postane slovenska Talija res slovenska in naša. Gospod predavatelj je žel za svoje res temeljito predavanje burno pohvalo.

Državni poslanec Gostinčar je želel predavanja v posameznih vaseh, ne samo v centralah. To je posebno važno za obmejne kraje.

O referatu gospoda profesorja Robide se je razvila daljša debata, v kateri se je sprejelo načelo, naj se o tem, ali naj se igra igre s samomoškimi, ali samomoškimi ali mešanimi vlogami, ravna po razmerah v posameznih krajih.

O UČNIH PRIPOMOČKIH V NAŠIH DRUŠTVIH

je referiral g. ravnatelj Remec, ki je izvajal: Ni dovolj, da je kako predavanje popolno, biti mora tudi zanimivo, treba je predavanja podpreti z vzornimi učili, s slikami, z optičnimi pripomočki, s skioptikoni, mikroskopi itd. Treba je misliti na to, da te nazorne potreščine spravimo v neko celoto, v nekak sistem. Vsako društvo ne more imeti vseh teh pripomočkov, centrala v Ljubljani naj to organizira, razpošilja. Opozarja, da ima kranjski deželni odbor mnogo zavodov, v katerih je veliko učil, naj bi se ta učila rabila tudi zunaj med ljudstvom, da ne bodo časih ležala celo leto neporabljena. Predlaga: 1. Odbor S. K. S. Z. naj pri svoji prihodnji seji izvoli poseben odsek za nazorna učila. Ta odsek naj bo odgovoren občnemu zboru. — 2. Odbor S. K. S. Z. naj naprosi kranjski deželni odbor naj v prosvetne namene daje na razpolago učila, ki so v njegovih zavodih. Da bo mogoče nabaviti si skioptične slike in jih razpošiljati, naj se določi osnovni znesek, ki ga bodo plačevala društva. (Soglasno sprejeto.) Urednik Kremžar je priporočal naj osrednja Zveza dobi od ostalih Zvez pregled dosedanjih zalog skioptičnih slik, naj se pregleda kaj imamo v naši skupni zalogi in naj se potem nakupi nove serije.

G. dekan Koblar je priporočal, naj bi se v centrali ali pa dekanjskih zvezah skrbelo tudi za gledališko obleko in druge gledališke potreščine.

REVIZIJA DRUŠTEV.

O tej točki poroča Fr. Kremžar. Iz poročila posnamemo naslednje: Nadzorovanje društev po S. K. S. Z. je postala nujna potreba.

Prvič: V naši organizaciji se delo množi od dne do dne. Vedno se ustanovi kaj novega, kar je treba vpeljati v naših društvih. Ustanavljajo se izseljeniški, zmernostni, delavski in razni drugi odseki. Z vsemi temi rečmi je treba naša društva seznaniti. Podati je treba odborom natančna navodila, kako se odseki snujejo, kako naj delujejo itd. Navodila po listih pa ne zadostujejo. Na to, kar je po časopisih, se le

prerado pozabi in marsikaka lepa in za naša društva koristna misel ostane za večino društev le na papirju. Zato naj se vpelje po društvih od strani vseh S. K. S. Z. pregledovanje pridruženih društev. »Zveza« naj imenuje za posamezna društva svoje preglednike, ki bodo pri seji natančno razložili odboru, kaj naj dela in kako se ima ravnati v tem ali onem slučaju. Taka seja, h kateri naj se povabijo tudi drugi delavni člani društev, naj bi bila nekak majhen kurz za odbor.

Drugič: Kjer so društva prepuščena samim sebi, se v društvu polagoma vgnjezdi nekaka površnost. Društvo začne hirati in zaspi. Taka društva se bodo ravno s pregledovanjem najlojše oživila k delu in življenju.

Tretjič: S pregledovanjem se bo pa nabirala tudi najzanesljivejša statistika brez posebne težave.

Za pregledovanje naj »Zveza« naprosi tudi vse najboljše voditelje izobraževalnih društev po deželi.

Preglednik mora pravočasno naznaniti društvu svoj prihod. Ob napovedanem času naj se skliče seja, pri kateri naj se potem društveno delovanje prerešeta do najmanjše podrobnosti. Preglednik pa ne sme biti siten, kajti delavcem po naših društvih manjka navadno le moči in pouka, dosti pa je dobre volje, ki jo s sitnostmi ne smemo ubiti.

Poročilo je bilo soglasno sprejeto, kakor tudi predlog, da se uvede v društvih vseh S. K. S. Z. revizija, ki se je pri goriški S. K. S. Z. tako dobro obnesla.

MLADINSKA ORGANIZACIJA NA SPODNJEM ŠTAJERSKEM.

G. Žebot, urednik »Straže« v Mariboru, poroča:

»Mi gremo naprej, mi mladi,« to geslo si je izbrala že takoj ob svojem početku naša mladinska organizacija. Naša mladinska četa stremlje vedno naprej, vedno višje; koraka neprestano po potu, ki vodi do njenega cilja: Vso pošteno mislečo slovensko mladino organizirati in jej v izobraževalnih društvih, mladinskih zvezah ter telovadnih odsekih podati pravo izobrazbo, ki je eden glavnih pogojev za dobrobit in srečo slovenskega ljudstva.

Da naša organizacija res pridobiva vedno več tal, kaže posebno to, da se je že od zadnjega občnega zbora štajerske K. S. K. Z. ustanovilo na novo pet mladinskih zvez, in sicer:

v Hočah, Kamnici, pri Sv. Lovrencu v Slov. goricah, pri Sv. Bolfenku pri Središču in na Pilštanju.

Poprej je obstajalo 29 mladinskih zvez. Skupaj je torej združenih sedaj v Zvezi slovenskih mladencev 34 mladinskih zvez.

Z malo izjemo razvijajo večinoma vse zveze zelo živahno delavnost, kar posebno spričujejo mnogoštevilni večji in manjši mladinski shodi. Že v letošnji pomladi je bilo osem večjih mladinskih shodov, na katerih se naša mladinska organizacija vedno spopolnjuje.

Je in razširja. Mladeniške zveze imajo navadno redne mesečne sestanke in predavanja. Povprečno ima vsaka mladeniška zveza vsaj šest rednih predavanj.

V bližnjem času se bodo ustanovile nove mladeniške zveze pri izobraževalnih društvih na Frankolovem, v Podgorju, Sv. Lovrencu nad Mariborom in na Dravskem polju ter v Rečici v Savinjski dolini. Značilno je, da si mladeniči po mnogih krajih sami izrecno žele ustanoviti mladeniške zveze.

Prvotno se je naša mladeniška organizacija nanašala samo na kmečko in delavsko mladino na deželi. V mestih, trgih, industrijskih krajih in njih okolici, kjer navadno gospodari brezverski liberalizem, spojen s socialno demokracijo in nemškutarstvom, ni bilo sprva ugodnih tal za mladeniško organizacijo. Lansko in letošnje leto pa se je naša organizacija razvila tudi kaj živahno in uspešno v teh krajih. Maribor in okolica, Trbovlje, Celje, Škale, Velenje, Št. Jurij ob južni železnici in drugi kraji so prepreženi z mladeniškiimi zvezami in odseki.

Mnogo naše mladine z dežele se pogubi v mestih in industrijskih krajih, kjer manjka naših organizacij. Na obrtno mladež, na trgovske in obrtnice vajence in pomočnike, na novo vstopivše delavce v tovarnah mora naša organizacija obračati posebno pozornost. Pritožujemo se, da je večina obrtnikov in trgovcev, posebno pri nas na Štajerskem, v nam nasprotnem taboru. Eni so, če se tudi Slovenci, zavzeti liberalci, drugi so zopet ali rdeči internacionalci ali pa so po veliki večini renegati. To vse izvira od tega, ker se dosedaj ni skoraj nič brigalo, da bi obrtniški in delavski naraščaj, ki izhaja iz vernega ljudstva na deželi, ostal zvest tradicijam našega naroda. Sveta skrb naših S. K. S. Z. mora biti, da obrtniška in delavska mladina v mestih in industrijskih krajih dobi dobro in močno zaslombo v naših organizacijah.

Telovadna organizacija pri nas na Spodnjem Štajerskem izvrstno napreduje. Lansko leto smo imeli samo osem telovadnih odsekov, in sicer v Celju, Dobrni, na Gomilskem, v Mariboru, Št. Juriju ob j. ž., Št. Juriju ob Taboru, v Škalah in Trbovljah. Po zadnjem obnem zboru štajerske S. K. S. Z. v Šmarju so se ustanovili štirje novi telovadni odseki, in sicer v Št. Petru nad Mariborom, Petrovčah, Šmarju in Rajhenburgu. Gotovo je, da se bode število štajerskih odsekov tekom tega leta pomnožilo. Najmočnejši štajerski odsek je v Mariboru, ki šteje sedaj že čez 40 izvršujočih članov.

Zakaj na Štajerskem ni še več telovadnih odsekov?

Temu je krivo:

1. Pomanjkanje voditeljev.
2. Hribovske in gorske župnije.
3. Pomanjkanje prostorov in orodja.

Glavna zapreka pa je pomanjkanje vaditeljev. Predlagam torej, da se vrši

prihodnjo zimo na Štajerskem večji telovadni tečaj za vaditelje.

Tudi dekleta niso hotela zaostati. Naša dekleta, ki so združena v dekliških zvezah, so si letos 27. januarja ustanovile svojo zvezo slovenskih deklet, ki je razvila takoj živahno delovanje. Lansko leto je obstajalo že 36 dekliških zvez. Letos se jih je na novo ustanovilo pet, in sicer pri Sv. Bolfenku pri Središču, Sv. Lovrencu v Slov. goricah, na Pilštanju, Šmarju pri Sevnici in v Kamnici.

Povdarjati moram pohvalno o naših mladenkah in njih organizaciji, da delujejo s še večjo energijo kot fantje. Še bolj redno se prirejajo predavanja in sestanki v dekliških zvezah, kot v mladeniških. Zveza slovenskih deklet šteje 1745 članic. S. K. S. Z. je za zvezo slovenskih deklet oskrbela lepe zvezne znake, kateri so se pri naših dekletih zelo priljubili, mladenke jih nosijo s ponosom in veseljem. Zeleti je, da si te znake naroče tudi izvenštajerske slovenske mladenke.

Dosedaj je bilo na Štajerskem letos že 8 večjih in 11 manjših mladeniških shodov. Večji shodi so se vršili: v Starem trgu, v Jarenini, Hočah, Kamnici, Sv. Bolfenku pri Središču, Sv. Lovrencu v Slov. goricah, Sv. Tomažu pri Vel. Nedelji in v Framu. Vsi ti shodi so bili navadno združeni s cerkvenimi slovesnostmi. Udeležba je povprečno navadno najmanj 200 zborovalcev.

Dekliških shodov je bilo dozda skupaj 14, šest večjih za okraje in osem manjših. Večji so se vršili: Pri Svetem Petru nad Mariborom, Selu (ustanovni shod), na Graški gori ob Savi, Sv. Križu nad Mariborom (za obmejne Slovence), v Št. Juriju ob j. ž., Kamnici in Rajhenburgu. Dekliški shodi so navadno še boljše obiskani, pri Št. Juriju ob južni železnici je bilo n. pr. nad 1500 zborovalk. (Ploskanje.)

ORLI.

Načelnik Zveze Orlov g. Jelončnik je poročal, da ima Orel že 116 odsekov. Vsi odseki dobro delujejo, od ustanovitve niti en odsek ni zaspal! (Odobranje.) Poleg strokovne telovadne izobrazbe so Orli skrbeli tudi za gledališke predstave, za predavanja, priredili so 19 mladeniških tečajev, v Ljubljani se je priredil za vaditelje 14-dnevni tečaj, ki je bil krona orlovskega delu. Zveza Orlov je imela vsak teden sejo in po potrebi tudi izredno sejo, delo je tako narastlo, da se isto komaj zmaguje. Zato so se ustanovila okrožja. Večina okrožij je na Kranjskem, zeleti pa je, da bi se okrožja ustanovila tudi po obmejnih krajih. Zveza Orlov je pripravljena prirediti tečaj v Mariboru. Zveza je pričela izdajati brošure, kot prvo brošuro je izdala »Vežbalnik«. Zveza Orlov je omejila število prireditev, da fantje niso izpostavljeni temu, da bi preveč zapravljali. Želi, da bi vsa naša društva, vse naše organizacije složno, roko v

roki delovale z našo materjo S. K. S. Z. (Živahno ploskanje.)

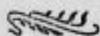
Predsednik Zveze Orlov gosp. dr. Lovro Pogačnik povdarja, da je najnujnejša in prva potreba skrbeti za voditelje. Odseki tudi ondi uspevajo, kjer ni lepe telovadnice, ako imajo vaditelja, kjer pa ni vaditelja, pa tudi lepa telovadnica ne bi pomagala. Če gre vaditelj k vojakom, bati se je, da odsek zaspi. Treba je torej skrbeti za naraščaj, da se pri tečajih izobrazi več fantov za vaditelje. Taki poučni tečaji za izobrazbo vaditeljev morajo trajati vsaj po 14 dni, v večernih urah naj bi se pa pri takih tečajih seznanjalo fante s praktično uredbo ljudskih odrov.

O NARODNOOBRAMBEM DELU NAŠIH DRUŠTEV.

Ta referat je bil v rokah č. g. dr. Ehrlicha iz Celovca, ker pa g. Ehrlich ni mogel priti, je samo par nasvetov podal Iv. Štefe, ki je povdarjal, da je namen »Slovenske Straže« izobrazba ljudstva, zato bo s svojimi sredstvi »Slovenska Straža« podpirala delo »Slov. kršč.-socialnih zvez«. »Slovenska Straža« naj založi za naše »Slovenske krščansko-socialne zveze« serijo sklop. slik. Te sklopične serije naj »Slovenska Straža« po dogovoru z odsekom S. K. S. Z., kakršnega je predlagal g. ravnatelj Remec, posoja našim izobražev. društvom proti odškodnini, pošlje naj tudi govornika, ondi, kjer so močnejša društva naj se sklopične predstave prirejajo na ta način, da dobi en del čiste, ga dobička izobraževalno društvo, en del pa »Slovenska Straža«. Prvi sedeži se ob takih prilikah lahko dražje prodajajo. Naša izobraževalna društva naj »Slovenski Straži« pomagajo izvršiti ono točko njenih pravil, ki ji nalaga vzbujati zanimanje za narodne navade, noše, sloge in jih čuvati. Vsako društvo naj v predavanjih skrbi za to, skrbi naj se, da se narodne ritetete ne prodajajo tujcem, ki marsikje pod nič dobe dragocene stvari. Za narodne noše naj se vzbuja zanimanje s tem, da pri slavnostnih nastopih društvenice in društveniki nastopajo v narodnih nošah. Tako se bo ohranilo marsikaj, kar bi bilo za nas sicer izgubljeno. Podal je navodila, kako naj društva skrbijo za razširjenje blaga, ki ga je založila »Slovenska Straža«, kako naj nabirajo slovenske molitvenike in druge knjige, kako naj organizirajo tudi pobiranje prečitanih časopisov po posameznih krajih in odpošiljanje na mejo, agitacija za naše časopisje, ki je najodličnejši faktor v našem narodnoobrambnem delu itd. Podrobna navodila priobči »Društvenik«.

G. prof. Evgen Jarc je povdarjal, da se je »Slovenska Straža« mogla ustanoviti le, ker imamo »Slovensko krščansko-socialno zvezo«, ako ne bi bilo te, bi tudi »Slovenske Straže« ne bilo, zato bo »Slovenska Straža« delovala prav le, dokler bo v tesni zvezi s S. K. S. Z., zato bo tudi danes pristopila pod okrilje S. K. S. Z. s tem, da postane nje-

na članica. Naša rešitev je, da bo naše delo kolikor mogoče vzajemno. Semin-tje se je očitalo »Slovenski Straži« moledovanje — res, agitira se mnogo, a nikogar se ne sili. Mnogo podružnic še ni poslalo svojih prispevkov in že imamo 17.000 K. To je znamenje, da je bila misel zrela in kako so mnogi želeli dobiti poti, da bi prispevali. Sicer pa glavno delo »Slovenske Straže« niso denarna sredstva, v notranjem delu, ki gre na široko in pa na globoko, so njeni cilji. (Navdušeno odobravanje.) Nato je g. prof. Evgen Jarc ob pol 2. uri popoldne zaključil skupščino, ki nam je začrtala mnogo novega dela, katerega hočemo pa tudi do prihodnje skupščine izvršiti, da bo vesela svojih delavcev naša mati S. K. S. Z. in z njo naša domovina in naše ljudstvo.

Za naše izseljence.

Slovenski Rafael, družba ustanovljena in namenjena varstvu izseljencev, je storila odločilen korak in storila to, kar smo vsi njeni prijatelji že dolgo, dolgo želeli. Nastavila je namreč v Ljubljani trajnega uradnika in otvorila svojo pisarno, ki posluje vsak dan na Dunajski cesti hišna šte. 32, I. nadstropje, hiša »Zadružne zveze«.

Ljubljana tvori danes važno središče izseljeniškega gibanja. Slovenskih izseljencev je vedno več. Naš domači izseljeniški tok plove že ne samo v Nemčijo in Severno Ameriko, marveč hodi naš človek s trebihom za kruhom tudi v druge kraje sveta. Prezreti ne smemo, da hodi veliko naših ljudi za zaslužkom tudi v bližnjo tujino. Poleg tega se pa vozi skozi Ljubljano in ostane nekaj časa v njej malone ves slovanski jug, izvzemši tiste izseljence, ki jih pošiljajo Mažari čez Reko v tujino.

Večkrat že smo se pečali od časa do časa z vsemi slabimi in dobrimi posledicami, ki jih ima izseljevanje za naše ljudstvo. Dve stvari sta, ki jih ne moremo in ne smemo nikdar prezreti, kadar govorimo o izseljevanju in preseljevanju naših ljudi. Prva stvar je, da ostane naše ljudstvo zvesto svojim katoliškim verskim svetinjam tudi v tujini. Doma že se mora delati na to, da se tisti, ki so namenjeni, da zapuste domači kraj, navežejo tudi v tujini na cerkev. Zato mora skrbeti že domače dušno pastirstvo roko v roki z našo versko in drugo našo ljudsko organizacijo. Kako naj se to dela, o tem se je že pri nas veliko pisalo.

Druga stvar: naši ljudje morajo ostati tudi v tujini zvesti svojemu rodu. Zato se morajo tudi že doma opozoriti, da v tujini pristopijo našim verskonarodnim organizacijam, ki so že ustanovljene povsod, kjer žive slovenski izseljenci skupno bodisi v Nemčiji, bodisi v Severni Ameriki ali pa v Egiptu, po katerih pokrajinah živi največ slovenskih izseljencev. Taki izseljenci, ki žive raztreseni po takih kra-

jih, kjer nimamo Slovenci izvedene lastne cerkvene in narodne organizacije, morajo tudi ostati v trajnem stiku z domovino. Skrbi naj se že doma in dela na to, da bodo v zvezi z domovino po našem časopisu. Prav bi bilo, da so naročeni vsi na »Slovenca«, a vsaj na »Bogoljuba«, »Domoljuba« in na »Našo Moč!«. Za tiste, ki iščejo dela in služka v naši državi drugod, je neobhodno potrebno, da se že doma organizirajo v »Jugoslovanski Strokovni Zvezi«, organizaciji, ki obsega vse, kar zahteva naša moderna doba od časa primerne močne delavske organizacije.

Nas zelo veseli, da je »Slovenski Rafael« otvoril v Ljubljani lastno pisarno in da je prestopil iz dosedanjega diletantizma na praktična, realna tla. Saj se je že tudi dozda po Rafaelu precej storilo za naše izseljence, dasi se seveda ni moglo delati podrobno, delati tako, da bi dobil prav vsak izseljenec naravnost po družbinem činitelju navodila, kako naj se obnaša med potjo in v tujini, da ne bo trpel škode ne na duši in ne na telesu in tudi ne gmojne škode.

»Slovenski Rafael« je naslonjen na veliko svetovno mednarodno »Rafaelovo« katoliško organizacijo, ki je razpeta po celem svetu in ima svoje poverjenike po vseh tistih krajih, ki pridejo glede na izseljevanje v poštev.

Pozdravljamo pisarno »Slovenskega Rafaela« in želimo, naj se je slovenski izseljenec zaupljivo oklene in postopa tako, kakor se mu bo povedalo v njeni pisarni. Samoobsebi umljivo dobe izseljenci priporočilo in svet v »Rafaelovi« pisarni brezplačno.

Prosimo vse č. župne urade, predvsem naša izobraževalna društva, dalje županstva, naj odlej navajajo vse izseljence, da se zglašajo v družbini pisarni. S tem korakom se bo začelo živahno in točno delo v korist našega, v tujino potujočega ljudstva. »Rafaelova« družba« prosi pa tudi vsestranske moralne in gmojne podpore.

»Slovenska Straža«.

Prosimo vsa slavna društva, da uvažujejo sledeče: Naprošamo vsa uredništva naših listov, da sprejemajo naznanila o društvenih priredbah in zadevah le pod pogojem, da je na pismu prilepljen vsaj pet narodnih kolekov »Slovenske Straže«. Vsa društva naše izobraževalne organizacije naj napravijo tozadevne sklepe, kajti povsod mora biti naše narodno delo intenzivno, sistematično in prekasiti mora srca našega zavednega ljudstva! Isto ukrenejo naše podružnice; nikjer zaspasnosti, povsod naj vlada hrepenenje po delu, in to naj se pokaže dejansko, da se ne bo samo sklepalo in besedičilo! Mi smo navajeni dela, to nas krepi in zato tudi »Slovenska Straža« zaznaja uspehe, katere nam je rodilo delo

naših društev in po njih naših podružnic. Imejmo samo eno pred seboj: Delo!

170 podružnic »Slovenske Straže«. »Slovenska Straža« šteje sedaj 170 podružnic, katere prav živahno delujejo. Naše ljudstvo noče pojmovati tujega duha svobodomišlilstva. Danzadnem pristopajo novi udje k našim podružnicam in donašajo svoje delo v korist slovenski domovini in v kratkem pride čas, ko bode združevala »Slovenska Straža« vse zavedne, narodno čuteče delavce pod svojo zastavo v obrambo slovenske zemlje in naše katoliške Cerkve. Naši narodni nasprotniki čutijo to, ker vedo, da krščanski narodi drže krčevito svoje svetinje radi ljubezni do rodne grude. Ne individualistični egoizem, pač pa narodni egoizem preveval naše vrste. Nemci kupujejo narodne delavce z denarjem, mi pa jih moramo kupovati z ljubeznijo in izobrazbo!

Vse podružnice »Slovenske Straže« uljudno prosimo, da kolikor mogoče kmalu določijo osrednji pisarni imenike, oziroma nabiralne pole z vsami člani in članicami. One podružnice, ki so že imenike odposlale, seveda tega ne potrebujejo storiti. Kakor je doslej razvidno, že skoro prekašajo naše vrste po številu udov nam nasprotno slovensko organizacijo. **Prosimo vse one, ki nam pošljejo kak dar ali kako nabrano vsoto**, da vedno točno in izrecno pripominjo, je-li vsoto smatrati kot »Slomškov dar« ali kot kaj drugega.

Društveni vestnik

S. K. S. Z.

Deseti julij. O proslavi sv. Cirila in Metoda dne 10. julija, nam je došlo silno veliko dopisov. Ker pa vsi ti dopisi skoro doslovno enako popisujejo to praznovanje, naštevajo prireditve, kresove itd., zato nam je nemogoče vse te dopise objaviti v »Društveniku«. Stvar bi bila predolgočasna. Omenimo samo, da smo prejeli dopise iz Črnomlja, Kroppe, Boh. Srednje vasi, Idrije, Cerknice, Dolenje vasi, Šenčurja pri Kranju, Škofje Loke, Moravč, Hinj, Zabnice, Polhovega gradca itd. Vsa čast našim somišljenikom, ki so tako navdušeno se odzvali pozivu S. K. S. Z.!

Dopisi.

Blagoslovljenje »Katoliškega doma« na Brezovici. Kdor je hodil zadnje dni pred 31. julijem mimo Brezovice, vsak je vprašal: »Kaj pa boste imeli? Kaj pa pomenijo ti veliki mlaji?« Odgovor je bil: »Blagoslovljenje »Društvenega doma« bo.« In res! Nedelja 31. julija 1910. ostane nam Brezovčanom v neizbrisnem spominu! Bil je to dan naše mladine, naših poštenih fantov!

Imeli smo veliko dela; fantje s postavljanjem mlajev — 34 jih je bilo; dekleta s pletenjem vencev; a ogromna udeležba domačinov in tujega občinstva ob otvoritvi doma nam je bila bogato plačilo. Ob 3. uri so prišli Orli šentvidsko-viškega okrožja, odseki: Ljubljana polnoštevilo, Vrhnika, Horjul, iz obeh Logatcev, Šmarje. Orlov je bilo z domačimi v kroju blizu 200. Zastopano je bilo tudi izobraževalno društvo Smlednik. Dom je blagoslovil c. in kr. vojaški superior v Gradcu, preč. g. Anton Jaklič, ki je imel tudi slavnostni govor. Po prireditvi v domu je bila javna telovadba šentvidsko - viškega okrožja, katere so se udeležili tudi že imenovani bratski odseki. Navdušenje in ploskanje gledalcev ti je pričalo, da je telovadba krasno uspela. Nastopil je s praporci tudi viški naraščaj, ki je zelo ugajal. Hvala Vam, bratje Orli! Ob priliki vrnemo. Na zdar! — Pri srečolovu si lahko poskusil srečo. Dobitkov je bilo 240, vsi darovani od domačih in nekaj od tujih prijateljev društva. Blagi darovatelji: Bog Vam plačaj! Pohvalo zaslužijo tudi domača dekleta, ki so v narodnih nošah kaj pridno prodajale srečke, razglednice itd. Prijetna nam je tudi dolžnost, da se tu javno zahvalimo vsem darovalcem lepih mlajev. Hvala Vam odkritosrčna! Končno hvala vsem, ki ste pripomogli, da se je slavnost tako lepo izvršila. — Pogrešamo samo še ženski odsek »Bogomilo«. No, pa morda tudi tega kmalu dobimo. Ali ne bi kazalo, da se tudi dekleta združite?

Pri Sv. Trojici na Dolenjskem smo imeli v nedeljo dne 17. julija javno društveno predavanje. Govoril je gosp. deželni poslanec in odbornik dr. Lampe o temeljnih načelih liberalizma, demokratiškega in krščanskega socializma, slednjič pa nam podal sliko delovanja deželnega odbora. Smatralo se je dosedaj, da je naš kraj gluh za izobrazbo. Da to ni res, je pokazala obilna udeležba, tako da so bili prostori župnišča skoro premajhni. Opomoglo se bo pomanjkanju prostora že v teku enega meseca, ko bo odprt posojilniški dom. Ustanovnim članom, ki jih šteje naše pred dvema mesecema ustanovljeno društvo, že sedem, se je pridružil tudi g. dr. Lampe. Rednih članov imamo že nad 70.

Izobraževalno društvo na Brdu. Naše društvo deluje, če se prav že dalj časa nismo nič oglasili. Pod novim odborom sta se vprizorili dve igri in dve predavanji. Dne 24. aprila smo vprizorili »Vaškega skopuha«, ki se je igralcem obnesel dobro v veliko zadovoljnost gledalcem. Lepo petje, deklamacije in komičen prizor se je izvajalo vse prav zadovoljivo. — Dne 19. junija pa smo vprizorili dr. Krekovo igro »Tri sestre«. Kaj takega na Brdu še nismo videli. Ne vem, naj hvalim igro samo, ali igralce. To je igra, ki spada na kmetske odre. In naši igralci! Sam sebi nisem veroval, ko sem gledal to vprizoritev, da ima naše ljudstvo res toliko

talenta za igre. To je prva igra, pri kateri se je posrečilo prav vsem igralcem. Dne 10. julija smo imeli tudi pri nas praznik, seveda v kolikor nam pripušča naše moči in sredstva. Ustanovili smo po navduševalnem predavanju podružnico »Slov. Straže«, h kateri se je takoj priglasilo 31 članov. Upamo, da število še letos narase. Gospodu predavatelju pa prisrčna hvala! Kmalu priredimo zopet eno predavanje, katerega priredi ustanovljena podružnica, in h kateremu prihitite vsi v prav obilnem številu!

Selca. Zanimivo predavanje o potovanju po Švici smo imeli v nedeljo dne 17. m. m. v Društvenem Domu, na katerem je govoril naš župnik g. Rožnik. Omnejal je predvsem razvoj živinoreje, pridelovanje krme, ravnanje z gnojno, gnojenje, krmljenje in oskrbovanje živine, v katerem je Švica res pravi mojster. Tudi velike šviške moštarnje, katere bi bile tudi pri nas na mestu, ko se v dobrih sadnih letinah toliko vagonov sadja od nas izvaža, so vzbudile veliko zanimanje. Posebno je ugajalo poslušalcem, kako so tudi Švicarji potom zadružništva in organizacij prišli do blagostanja. Stavil nam je za vzgled Švicarja gospodarja, ki se oprime le istega, kar mu največ nese, vse drugo opusti. In še veliko drugih potrebnih poučnih in priporočljivih stvari smo slišali. Prav hvaležni smo g. župniku za njegovo nad vse zanimivo in koristno predavanje, kakor tudi sl. deželnemu odboru, ki prireja taka poučna potovanja, na katere pošilja moške, kateri ne obdržijo koristnih kmetijskih nauk samo za svojo osebo, ampak jih tudi razširjajo med našo kmečko prebivalstvo.

Iz Nabrežine. »Malo nas je — a dosti zmoremo!« rečejo lahko s ponosom fantje in dekleta nabrežinskega kat. slov. izobraževalnega društva. Res je! Veliko ni njih število, a koliko se upajo, kaže izid veselice, katero so priredili v nedeljo, dne 24. julija letos. — Med tem, ko se je polnila dvorana, sta bili že prvi dve točki končani. Tretje točke (S. Gregorčič: »Naš narodni dom«, deklamacija), pa ni hotel zamuditi nihče. Ljudje so kar drli, samo, da vidijo izborna deklamovalka, ki je res tako deklamirala, kakor da vidi z našim pesnikom S. Gregorčičem v lepšo bodočnost, ki bo vstala za nas — Slovane! Na tem mestu bodi deklamovalki izrečena tudi naša pohvala in zahvala. Na vrsto so prišli tudi pevci (mešan zbor) in tamburaši, da tudi oni pokažejo častitemu občinstvu svojo umetnost. Pod vodstvom našega visokoč. g. kurata A. Čargota — kateremu bodi istotako na tem mestu radi njegove velike požrtvovalnosti izrečena najiskrenejša zahvala — so se vršile pevske in godbene točke z največjo izurjenostjo. Zadnja točka pa je bila igra v 4. dejanjih: »Kazen ne izostane«. Kakor deklamacijo tako je tudi to točko čakalo občinstvo z veliko napetostjo. Igra je izborna izpadla. Igralci, dasiravno vaški fantje

so igrali z veliko sigurnostjo. Prisiljenosti na njih nisi zapazil. Vse so igrali tako priprosto, kakor da bi govorili sami med seboj, a ne na odru. Vse se je tako lepo izteklo, da lepše nismo mogli pričakovati. Vsi fantje in dekleta, ki imate v srcu še kaj porosa, ali vas ne zanima gibanje kat. slov. izobraževalnega društva? Pristopite tudi Vi!

Sv. Ivan pri Trstu. Dolgo se že ni čitalo v »Domoljubu« kaj iz naših krajev. Ni pa to znamenje spanja, marveč je to znamenje preobilnega dela, s katerim smo zaposleni. — V nedeljo dne 10. julija je slavila naša organizacija uprav eno prvih prireditvev. Ta dan smo namreč blagoslovili novi »Društveni dom«, katerega sta postavila »Izobraževalno društvo« in »Marijina družba«. Stavba je res krasna in na jako primernem kraju. Slavnost se je izvršila v vsakem oziru v popolno zadovoljstvo. Zjutraj je bilo blagoslovljenje z mašo, katero je opravil č. g. Sila. Ustanovili smo si tudi ta dan podružnico »Slovenske Straže«, ki si je izvolila predsednikom g. Mlača. Počastil nas je s svojo prisotnostjo g. prof. Jarc, kakor zastopnik osrednjega odbora »Slovenske Straže«. Popoldne smo imeli veselico z lepim sporedom, katere se je na splošno željo ponavljala teden dni pozneje. Dne 19. istega meseca je imel naš »Telovadni odsek« svoj I. redni občni zbor, za katerega so pokazali naši vrli svetoivanjski fantje svoje pravo navdušenje. Delal je pridno, čeprav smo imeli veliko zaprek, posebno radi pomanjkanja prostorov. Sedaj pa bo šlo boljše, ker imamo velik pripraven prostor v »Društvenem domu« in novega načelnika v osebi brata Janežiča iz Kamnika, katerega smo mi svetoivanjski Orli z vsem veseljem v svoj krog sprejeli. Bili smo namreč že delj časa brez načelnika, ker je naš prejšnji načelnik Dequal ubegnil k »Sokolom«. Koliko je odsek dobrega storil in žrtvoval zanj, ko smo ga poslali izučit se v Šent Vid, a sedaj taka nehvaležnost. Pa naj ga Sokoli imajo, privoščimo jim take značaje. — Pri občnem zboru se je posebno poudarjalo in obračalo do naših bratov Orlov na Slovenskem in ki prihajajo na delo v Trst, da se zgledajo pri našem telovadnem odseku, ker isti je vedno pripravljen sprejeti jih z vsem veseljem v naš krog. Isto velja tudi vojakom, ki so nastavljeni v Trstu. Mi gremo naprej! Upamo v kratkem nastopiti. Članov nas je 25. Naraščaja pa krog 40. Lepo število! Pri našem javnem nastopu upamo, da bodo tudi sosedni nam bratje pomagali. Tudi »Slov. kršč. soc. izobraževalno društvo« je imelo dne 24. pr. m. svoj občni zbor. Tudi društvo ne zaostaja, ampak vidno napreduje. Posebno veselje kažejo dekleta. — Dne 6. in 7. t. m. smo imeli v svojem krogu naše visokošolce, katere smo presrečno sprejeli. Njim v čast smo priredili dne 7. t. m. veselico z igro »Iznajdba«. Naši visokošolci so to pot resnično pokazali, da čutijo z slovenskim ljudstvom, iz katerega so sami izšli. —

Prihodnji petek dne 12. t. m. poleteli smo na Brezje in Bled, da se po trudapolnem delu okrepčamo za nadaljno delovanje. — Iz teh podatkov vidimo, da vkljub vsem zaprekam gremo naprej za onimi lepimi našimi ideali, ker vemo, da nismo sami, marveč da čuti vse Slovensko z našo mislijo.

Krka. 10. julija je igrala naša Marijina družba s sodelovanjem Orla zelo krasno, res zanimivo dr. Krekovo igro: »Tri sestre«. Da ne spimo, lahko dokažemo s tem, ker je naša mladina kaj navdušeno igrala. Vsa čast igralcem, ki so res izvrstno rešili svoje vloge. Iskreno zahvaljujemo č. g. kaplana za njihov trud in delovanje. Veliko hvale dolgujemo pa tudi tukajšnji gđ. učiteljici, ki nam je posvetila svoj prosti čas ter nas naučila krasnih narodnih pesmic, s katerimi smo razveselili slavno občinstvo. Mladenci, mladenke! Le pogumno naprej: Z Bogom in Marijo, za našo slovensko domovino!

Trbovlje. Blagoslovljenje novega »Društvenega Doma« se vrši v nedeljo, 11. septembra t. l. Pri javni telovadbi nastopijo kranjski in štajerski Orli.

Iz Podlippe pri Vrhnikih. Ker imajo nekateri popolnoma napačne pojme o pravih našega izobraževalnega društva glede izključitve članov, jim damo to-le pojasnilo: Izključiti se oni član, ki se zato sam prostovoljno javi; če ga pa izključi odbor, mu pa pošlje na dom pisano izključitev. Ni pa res, da bi lahko vsak član, brez odbora, izbrisal iz društva kogarkoli bi hotel. Kriva je trditev, da se je že en član tako izbrisal, pa da mu tega ne upamo povedati. Teh pravil smo se dosedaj držali popolnoma natančno. — Dalje se trdi, da se pri shodih članom prepušča govoriti z nasprotniki. Če bi dotični znali malo olike, pa bi vedeli, da je vsak dolžan tudi največjemu nasprotniku dati prijazno besedo. Pri shodu že o Božiču se je strogo obsojalo hinavstvo. A tega društvo ne more trpeti, da bi kdo, če je v društvu, z društvom držal, če pa pride k nasprotnikom, bi jo pa oba udrihala po društvu. Če kdo kaj ne vé, se podučiti, obrežovanju bomo pa storili konec, če ne zlepa, pa zgrda. Vsakega poštenega Podlipca mora jeziti, ko z nobeno koristno in potrebno stvarjo ne moremo naprej. Temu je vzrok par gospodarjev, ki za kaj pametnega nimajo smisla. Če hočemo kaj doseči, moramo iti drug drugemu na roko, in sicer brez sebičnih namenov. — Sv. Cirila in Metoda smo tudi pri nas 10. julija lepo proslavili. Se še zadosti gibljemo, čeprav smo preobloženi s kmečkim delom.

Lokovec. 29. junij bo zapisan z zlatimi črkami v zgodovini našega izobraževalnega društva. Ta dan je društvo priredilo prvo veselico. Obnesla se je povsem dobro v najlepšem redu in edinosti brez prepira, ki je običajen pri takih prireditvah. Slava našim vrlim mladeničem, ki so tako pokazali, kje je olika in izobrazba. Posebno lepo je bilo petje bratkega društva iz Avč, ki je prišlo s svo-

jim predsednikom C. Kovačičem nas obiskat. Med pevskimi točkami je posebno ugajala pesem »Oj planine«. Lepo ste deklamirali Marica Gašperšič iz Avč »Rabeljsko jezero« in Francka Šuligoj »Naš narodni dom«. Bratskemu društvu iz Avč kličemo: Na zdar! našim mladeničem in mladenkam pa: Naprej!

Škrbina. V nedeljo 31. julija smo imeli v našem društvu prvo predavanje s skioptičnimi slikami S. K. S. Z. v Gorici. Predavatelj je govoril o Napoleonu. Ko je povedal, da je Napoleon javno priznal, da je katoliška vera neobhodni pogoj za obstoj družbe in države, je v ozadju neki liberalni visokošolec na tiho trdil, da to ni res. Tu mu odgovori eden navzočih: »Pojdi tja spredaj, pa tam to povej!« Liberalček je seveda utihnil in nato mirno poslušal, kakor še več drugih njegovih somišljenikov, kajti prišla je k predavanju, ki se je vršilo ob osmih in pol na prostem, cela Škrbina. Le par pijanih liberalcev je stalo na česti in tupatam z žvižgom kazalo svojo izobrazbo. Živimo pač na Krasu, kjer si naša izobraževalna organizacija v ljutem boju z nasprotniki pridobiva tla.

Koprivnik v Bohinju. Člani izobraževalnega društva »Vodnik« so priredili v nedeljo dne 17. pr. m. igro »Tihotapec« v korist novonapravljenе zastave. S strahom smo pričakovali uprizoritve. Ni nam šlo v glavo: prvič, pa tako težka igra, ki zahteva 20 spretnih in že vajenih igralcev in igralke. Uprizoritev sama pa nas je docela presenetila. Vsi so nastopali na odru z ono gotovostjo, ki je lastna samo starim igralcem. Samo nekoliko prehitro se je govorilo. Udeležencev je bilo zelo veliko. Vsem, posebno pa Orlom in pevcem iz Srednje vasi in Boh. Bistrice priska hvala za obilno udeležitev.

Podbrezje. Zadnjo nedeljo je priredilo naše izobraževalno društvo dve igri: »Dr. Vseznal in njegov sluga Štipko Tiček« ter »V ječi«. Nobeden ni pričakoval, da bo ta predstava tako lepo uspela. S tem je gotovo poplačan trud, ki ga je imel gosp. župnik, ki si je toliko prizadel, da bi vsi dobro igrali. Že osebe so bile tako dobro izbrane, da si boljših ne moremo misliti. Dr. Vseznal je imel jako primeren nastop. Nastop barona Skale in Ceneta Počivalnika je bil tako neprislilen, da je vsak moral misliti, da ima pred seboj res pravega barona-čudaka in pijanca. Štipko Tiček je pa itak naša najboljša moč. Robas je imel prav vojaški nastop, le v začetku je prehitro govoril. Pl. Korunu se je pa precej poznalo, da je že pri vojakihi nekoliko poveljeval. — Res, prav zadovoljni smo s predstavo. Le to bi opomnili, da, ko se bolniki prebude, ne smejo prehitro začeti govoriti. Sploh se je prehitro govorilo. Igralec mora govoriti, kakor govori človek v tistih razmerah, katere on predstavlja. Torej mora biti popolnoma neprislilen. Udeležba je bila res velika. Na splošno željo se je igra ponovila v nedeljo dne 14. t. m.

Iz Cerkelj na Dolenjskem. V nedeljo 7. avgusta je priredilo tukajšnje katoliško slov. izobraževalno društvo veselico z igro in javno telovadbo Orlov. Na javno telovadbo so prihiteli tudi bratje Orli iz Sv. Križa, iz Radeč in Ljubljane. Orli, dasi še mladi, so izvajali pod vodstvom brata Dostala jako precizno proste vaje in vaje na drogu. Občinstvo se je radovalo nad vitežkim nastopom fantov in starišem se je bral iz obraza ponos in veselje, ko so gledali svoje sinove v telovadnih vrstah. Občo simpatijo in veliko odobravanje občinstva je žel tudi naraščaj, ki je pokazal, koliko moči še hrani za Orla. Marsikateriga moža, mater sem slišal praviti: »To je lepo društvo in pošteno; prav vesel sem, da je moj fant pri Orlih, ne pa pri Sokolih.« In imeli so prav, kar se je kmalu izkazalo. Na vrt g. Ivana Vahčiča, kjer je bila veselica, je prišlo tudi nekaj sokolov-pretepačev iz Sv. Križa pri Kostanjevici. Pustili smo jih, ker smo se nadejali, da se bodo vedli dostojno. A smo se varali. Kakor so še vedno pokazali sokoli svojo surovost in podivjanost, tako so jo tudi pri orlovski veselici v Cerkljah v najvišji meri. Začeli so zabavljati in izivati javno naše Orle. Brat Dostal jih je opomnil na dostojnost in oliko, našim fantom pa priporočal hladnokrvnost. Nato je nastopil br. Hočevan, ki je v svojem govoru navduševal naše fante, Sokolom pa prav gorkih povedal: Sedaj niso mogli več zatajevati svoje živinost. Začeli so lomiti kozarce in razbijati litre. Končno se vendar poberejo iz vrta z »Na zdar« klici in »Živijo Slovenci!« Čujte, kakšni Slovenci so. Ko so šli sokoli mimo slavaloka, so strgali slovensko zastavo ter jo poteptali. Kajne, za poštenega Slovenca nekaj groznega? Mi poznamo sokolsko narodnost, vemo, da je le pri vinu itd. Da so pa zmogni storiti, kar stori le najzagrizenejši Nemec, slovensko trobojnico poteptati in v prahu umazati, tega se jim še nismo upali pripisavati. Nedeljski čin je jasno pokazal, kaj skrivajo ti ljudje pod plaščem narodnosti — brezverstvo, nemoralnost in pretepavanje. Nedeljska veselica je jasno pokazala, kakšno življenje bi imeli, če bi nam vladali liberalci. Človek si ne bi bil v svesti svojega življenja, človek ne bi imel tiste prostosti, o kateri tako radi čvekajo liberalci, da bi ravnal po svoji volji. Vse ljudstvo se je s studom proč obrnilo od sokolskih pustolovcev za vedno!

Smešnice.

Poštenjak. Policaj: »Kaj pa počenjate?« — Vlomilec: »Včeraj sem ta-le ključ našel in sedaj poskušam, v katere vrata bi prav prišel, da ga dam lastniku nazaj!«

Zbadijivo. Mlad zdravnik svojemu stricu, ki je tudi zdravnik: »Pomislil, ta teden so trije od mojih bolnikov ozdraveli!« — Stric: »Pravi ti je, — zakaj si jih pa tako zanemarjal!«

Na lovu. Lovec: »Zajca sicer nisem zadel — utrašil se je na leč«

KATOLIŠKA RUKOVARNA V LJUBLJANI

priporoča sledeče knjige:

Za kratek čas in zabavo.

Skrivnosti arca. Novele. Vsebina: Castna beseda. — Sin. — Strokovnjak. — Ovačnica. — Pahljač. — V pastl. — Kandidat. — K 1'20, vez. K 1'40.

Skrivnost najdenka. Povest. K —'60, vez. K —'90.

Zbrani spisi za mladino. Gangl Engelbert. I. zvezek. Vez. K 1'—.

Turki pred svetim Tilnom. Zgodovinska povest. Slapšak Julij. Vez. K 1'20.

Spisi Mišjakovega Julčka. I. zvezek z 11 slikami. Vez. K 1'—.

Mladini. Rapé A. I. zvezek z 8 slikami. Vez. K 1'—.

Šaljivi Slovence. Zbirka najboljših kratkočasnic iz vseh stanov K 1'50.

Vojska na daljnem Vzhodu. Natančen popis krvavih bojev med Rusi in Japonci. K 4'80, vez. K 6'—.

Malo življenje. Povest. Spisal dr. Detela. K 1'—, vez. K 1'90.

Zadnja kmečka vojska. Zgodovinska povest iz l. 1573. Spisal Šenos. K 1'60, vez. K 2'60.

Povesti slovenskemu ljudstvu v pouk in zabavo. Andrej Kalan. Nova zbirka. I. zvezek. K —'80, vez. K 1'20.

Pat tednov v zrakovlopu. Verne Jules. Trije Angleži raziskujejo Afriko. Po zapiskih dr. Fergusona. Vezano v platno K 3'80.

Pasjeglavci. Alojzij Jirasek. Zgodovinska povest. — **Kristusove legende.** 1. Vodnjak modrih mož. — 2. Betlehemska detece. — 3. Sveta noč. — 4. Beg v Egipt. — 5. V Nazaretu. — 6. V templju. — 7. Taščica. — 8. Naš Gospod in sveti Peter. K 2'20, vez. K 3'20.

Kraljica Dagmar. Beneš-Trébizky. Zgodovinski roman. Broš. K 3'20. Vez. K 4'30.

Zadnji dnevi Jeruzalema. (Lucij Flav.) J. Spillmann J. D. Zgodovinski roman. Dva dela K 3'80, vez. K 5'40.

Oče naš. Fran Malavašič. Povest za mladino in ljudstvo. Broš. K 1'50.

Prihajač. Dr. Fran Detela. Povest. K —'90, vez. K 1'70.

Ben-Hur. Ludovik Wallace. — Podravski. Roman iz časov Kristusovih. Vez. K 4'50.

Vstaja Škenderbegova. Zgodovinska povest. Broš. K —'60, vez. K —'80.

Jakoba Aleševca izbrani spisi. Jos. Volc. I. zvezek: Kako sem se jaz likal. I. del. — Doma. — V šolo. — Začne se nemščina. — Klosterski muc. — Z nemščino gre naprej. K 1'20, vez. K 2'—.

Jakoba Aleševca izbrani spisi. Jos. Volc. II. zvezek: Kako sem se jaz likal. II. del. — V Ljubljano! — Ljubljanska šola. — Vse se zasuče drugače. — Prva pot po svetu. — Razne zmešnjave. K 1'20, vez. K 2'.

Mati Božja dobrega sveta ali bratovska ljubezen. Povest iz časov turških bojev konec XVI. stoletja. K —'80.

Razne povesti, vsaka s poštnino vred 45 vin.: Jama nad Dobrušo. — Crni bratje. — Pod turškim jarmom. — Sveta grofinja Genovefa. — Vrtomirov prstan. — Avstrijska ekspedicija v Severnem ledenem morju. — Ljubite svoje sovražnike. — S prestola na morišče. — Miron, krščanski deček iz Libanona. — Naselnikova hči. — Praški judek. — Roparsko življenje. — Andrej Hofer. — Ujetnik morskoga roparja. — Izdajalca domovine. — Arumugam, sin indijskega kneza. — Pri Vrbovcem Grogl. — Mirko Poštenjakovič. — Srečolovec. — Močni baron Ravbar. — Reposte. — Maksimilijan I., cesar mehikanski. — Zvesti sin. — Pavliha. — Car in tesar. — Rdeča in bela vrtnica. — Feldmaršal grof Radecki. — Izgubljena sreča. — Nikolaj Zrinski. — Slavček. — Nema deklica. — Najboljša dedščina. — Leseni križ. — Timotej in Filomen. — Evstahij. — Angel sužnjev.

Razne povesti, vsaka velja s poštnino vred 65 vin.: Bitka pri Visu. — Med plazovi. — Jernač zmagovalec. — Jozafat, kraljevi sin Indije. — Burska vojska. — Pripovedke iz avstrijske zgodovine. — Darovana. — Znamenje starih. — Elizabeta, hči sibirskega jetnika. — Viljem baron Tegetthof. — Sultanovi sužnji. — Tri indijske povesti. — Ferdinand. — Pirhi. — Ivan, turški suženj. — General Lavdon. — Mali vseznalec. — Ludovik, mali izseljenec. — Roza Jelodvorska. — Sveti večer. — Kraljičin nečak. — Korejska brata. — Boj in zmaga. — Nesrečnica. — Pomladni glas. — Križem sveta. — Pavlina. — Beatin dnevnik. — Prisega huronskega glavarja. — Zlatokopi. — Prvič med Indijanci ali vožnja v Nikaraguo. — Preganjanje indijanskih misijonarjev. — Mlada mornarja.

Povesti, ki veljajo s poštnino vred 35 vin.: Krvna osveta. — V gorskem zakotju. — Koliščina in stepe. — Za kruhom. — Berač. — Elizabeta. — Boj s prirodo. — Treskova Uršika.

Nekaj poučnih knjig.

Nemščina brez učitelja. Sestavljen dr. Leopold Lenard. K 1'20.

Laški, nemški in slovenski pogovori s kratko slovnico slovenskega jezika. K 2'—.

Hitro laški. Najhitrejši način priučiti se laškemu razgovorjanju. K —'60.

Nemško-slovenski slovar. Sestavljen Kramaršič. K 2'20.

Slovensko-nemški slovar. Sestavljen Kramaršič. K 2'20.

Angleščina, iste se brez učitelja v slovenskem jeziku naučiti. K 1'—.

Pravila dostojnosti. Kazipot na polju olike in vljudnosti. K —'40.

Kristusovo življenje in smrt v premišljevanjih in molitvah. Spisal Kocijančič. Dva zvezka. K 8'—, vez. K 11'—.

Zivljenje svetnic in svetnikov božjih, za celo leto. Dva zvezka K 11'—, vez. K 14'80.

Križana usmiljenost ali življenje sv. Elizabete. K 1'20.

Pouk krščanskim staršem, po nemški knjigi obdelal Bleiweis. K —'50.

Pouk zaročencem in zakonskim. Sestavljen Zabukovec. K 1'40.

Domači zdravnik, po naukih in izkušnjah župnika Kneippa. Za vsakdanje potrebe sestavljen V. Podgorc. K 1'20.

Zbirka domačih zdravil kakor jih rabi slovenski narod. S poljudnim opisom človeškega telesa. K 1'—.

Novi hitri računar. Praktična knjižica, ki ima vse, kar je v kupilu in prodaji potrebno, že zanesljivo izračunano. Vez. K 1'20.

Kubična knjiga za trgovce z lesom. Obsega rezan, tesan in okrogel les vse debelosti, računano na čevlje in metre. Vez. K 5'—.

Zivnozdravništvo ali nauk o spoznanju in ozdravljenju vnanjih in notranjih bolezni. Spisal dr. Štrupi. K 3'60.

Domači živnozdravnik. Za potrebe kmetijskega stanu. Spisal Dular. K 1'60.

Nauk, kako zdrava in bolna kopita podkovati in kopitne bolezni ozdravljati. Spisal Bleiweis. K 1'60.

Nauk, kako pomagati živini ob porodu, ravnanje s staro in mlado živino in ozdravljati poporodne bolezni. Spisal Bleiweis. K 1'20.

Kmetom v pomoč. Narodno-gospodarska razprava. Spisal Belec. K —'40.

Zivnozdravnik in mlekarstvo. Navodilo za družnikom slovenskih mlekar. Spisal Pevc. K 1'—.

Mladončam. Prvi zvezek: Obramba vere. Spisal Anton Bonaventura, škof ljubljanski. K 1'—.

Marijino kraljestvo na jutrovam. Dvanajst zvezd v Marijino krono. Spisal Silvij Sardenko. K —'50.

Slovenska stenografija. Priredil Fr. Novak. Prvi del. Korespondenčno pismo. K 3'—.

Angelček. Kržič. Otrokom prijatelj, učitelj in voditelj. Tečaj II.—XVIII. vezan K 1'—.

Vrtec. Casopis s podobami za slovensko mladino. Letniki 1895, 1897, 1905—1909. vezano K 4'—.

Slovenski ABC v podobah za otroke. K —'80, vezano K 1'20.

Hitra vožnja po železnici. Knjiga s podobami za otroke. K 1'60.

Staršem in vzgojiteljem. O. Julij Lintelo. Navajajte otroke, da bodo hodili pogostoma k sv. obhajilu. 25 v.

Sociologija. Dr. Aleš Ušeničnik. K 8'50, vezano K 10'80.

Knjigovodstvo. Ivan Podlesnik. I. del. Vezano K 3'20.

Knjigovodstvo. Ivan Podlesnik. II. del. Vezano K 6'20.

Mladenci na plani 20 v.

Mladeniška telovadna organizacija. 60 v.

Lurški čudeži. Henrik Lasér. — Fran Marešič. K 2'—.

Zgodovina novejšega slovenskega slovstva. Ivan Grafenauer. Od Pohlina do Prešerna. K 2'—, vezano K 2'50.

Slovenska apostola. Silvij Sardenko. Zgodovinska igra v petih dejanjih. K 1'20.

Doktorm. Prvi zvezek. Krščansko življenje. Spisal Anton Bon. Jeglič. K —'80.

Obrtni rod. Zbirka in razlaga najvažnejših obrtnih zakonov etc. K 2'40.

Hitro laški. K —'60.

Dobra kuharica. Spisala Minka Vašičeva. K 6'—.

Slovensko-nemški slovar. Janežič — Bartel. broš. K 6'—, vez. K 7'20.

Nemško-slovenski slovar. Hubad. broš. K 6'—, vez. K 7'20.

Večna molitev pred Jesusom. Vezano z rudečo obvezo K 3'—, z zlato K 3'90.